

ПРЕС КЛИПИНГ

27. април 2015.

НАСЛОВИ

О повећању плата и пензија на јесен;(str.2)

Очекивања су кључна за привредни опоравак;(str.5)

Европска комисија: позитивна изненађења у буџету Србије;(str.8)

Мање права него пре једног века;(str.9)

Синдикат доделио Првомајске награде;(str.13)

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/553941/O-povecanju-plata-i-penzija-na-jesen>

MINISTAR DUŠAN VUJOVIĆ JUČE PREDSTAVIO FISKALNE REZULTATE

O povećanju plata i penzija na jesen

Gordana Bulatović

Poskupljenja struje neće biti pre jula, dok će se o mogućem vraćanju plata u javnom sektoru i dela penzija na raniji nivo razgovarati od jeseni.

(+)

Upravo ovo se može zaključiti na osnovu onoga što je ministar finansija Dušan Vujović juče, predstavljajući fiskalne rezultate Vlade i buduće korake Ministarstva, rekao novinarima.

- **Manji minus**

- Srbija je na dobrom putu. Nismo ostvarili sve, ali smo uradili dosta toga. Minus budžeta opšte države za prva tri meseca bio je 27,1 milijardu dinara, odnosno skoro 40 odsto niži od projektovanog za taj period. To nam daje prostor da verujemo da ćemo godinu završiti uz deficit niži čak dva odsto BDP-a nego prošle godine. Tačnije, deficit budžeta opšte države bi, u odnosu na prošlogodišnjih 6,6 odsto BDP bio do 4,8 odsto BDP - rekao je juče ministar Vujović novinarima.

Ohrabruje, tvrdi ministar, da je pala cena našeg zaduživanja, i to između 1,4 do 1,7 odsto u odnosu na prošlu godinu.

- Pored toga, važno je shvatiti da podatak o ukupnom zaduženju države koji se objavljuje, a prema kom je za prvi kvartal ove godine javni dug porastao za 2,4 odsto BDP-a mora da se uzme sa rezervom. Jer, jedan deo naših dugova je i u dolarima koje iz rezervi koje imamo u američkoj valuti i vraćamo. Ali, kako je rasla vrednost američke valute u odnosu na evro i dinar, tih 8,7 milijardi dolarskog duga papirološki su nam znatno podigli dug. A, zapravo, dug smo uvećali za 55 milijardi dinara.

- **MMF stiže**

Misija MMF nam u prvu kontrolu sprovođenja dogovorenog aranžmanom koji imamo s ovom institucijom dolazi već 29. aprila. Razgovori će trajati dve nedelje.

- **Nulti rast BDP**

- Ovo je prilika da razgovaramo o koracima koje još treba da sprovedemo. Tokom Misije ćemo potpisati i sporazum o restrukturiranju EPS-a, a koji bi trebalo da donese smanjenje tehničkih gubitaka, bolju organizaciju kompanije i povećanje uplata za utrošenu energije. Ovaj sporazum bi trebao da stupi na snagu 1. juna. U tom paketu restrukturiranja EPS-a nalazi se i planirano povećanje cene kilovata, ali se, za samu odluku o poskupljenju struje koja će i nadalje biti najjeftinija u regionu, mora poštovati i procedura koju prati kako povećanje cene energenata, tako i uvođenje akciza. Od momenta kada se donese odluka o poskupljenju struje i istu prihvati Agencija za energetiku mora proći 30 dana kako bi stupila na snagu - ističe Vujović.

On nije želeo da komentariše kakve su šanse da se do kraja godine plate u javnom sektoru i penzije vrate na nivo na kom su bile pre novembra 2014. U tom smislu, podseća da je za svaku sličnu meru potrebno bar godinu dana kako bi se procenili njeni efekti, ali i da je i ova mera povećala prihode države i učinila deficit manjim.

ИНТЕРВЈУ: ФАБРИЦИО ЦИЛИБОТИ, професор Циришког универзитета

Очекивања су кључна за привредни опоравак

Присиљавање Грчке да изађе из еврозоне било би у овом тренутку крупна грешка, која може да поткопа стидљиви оптимизам који се полако гради на континенту

Фабрицио Цилиботи, професор Циришког универзитета, један је од најбољих светских економиста средње генерације. Његов највећи допринос економској науци везан је за теорију привредног раста, а посебно се бавио случајем Кине. Недавно је боравио у Београду. Предавања је одржао на Правном и Економском факултету Универзитета у Београду, а у Центру за либерално-демократске студије семинар на тему „Савремена теорија ендеогеног привредног раста и удаљеност од технолошке границе”. То је била прилика да с њим поразговарамо о актуелним темама.

Економски опоравак у еврозони и у ЕУ добија замах. Сада расте не само немачка привреда, већ готово свих земаља чланица. Шта је, по Вашем мишљењу, изазвало опоравак? Колико је рањив, односно колико ће дуго трајати?

Примећују се сигнали побољшања на економском хоризонту. Опоравак америчке привреде је већ прилично робустан. Европа за њим заостаје, нарочито због успореног раста земаља јужне Европе. Ипак, Европа је почела да се помера, чак и на свом југу. Шпанија има највиши привредни раст у целој еврозони. Италија, успавани џин још од 1990. године, стидљиво показује неке знаке опоравка. Два су основна разлога за све то. Прво, ниске цене енергената коначно су довеле до тога да компаније увећавају производњу и инвестиције. То значи и нова радна места и увећану тражњу. Друго, нова политика Европске централне банке почела је да даје резултате. Још од марта Марио Драги је започео програм квантитативног попуштања у износу од најмање 1.100 милијарди евра како би се супротставио дефлаторној спирали. Ова нова политика је успела, зачуђујуће брзо, да преокрене очекивања. Поред непосредних ефеката досадашњег убризгавања ликвидности, сведоци смо промене очекивања потрошача и пословних људи. Очекивања су кључна за успех опоравка. Уколико људи не верују у раст у будућности (и позитивну стопу инфлације), не може да дође до опоравка. Ипак, оптимизам не треба да значи тријумфализам. Опоравак није чврст. Дужничка криза, поготово она грчка, још увек није разрешена. Структурне реформе су минималне, нарочито у оним земљама којима су најпотребније. Очекивања могу поново да постану песимистичка на први негативни шок (без обзира на то да ли је у питању Грчка, Украјина или изборни резултат у некој од земаља чланица) и да данашњи опоравак учине пролазним. Ипак, чињенице бар засад показују да немачки песимизам у погледу Драгијевог новог курса није био оправдан.

Грчки дуг и његова одрживост пуне насловне странице сваке недеље. Како гледате на будућност у том погледу? Да ли је излазак Грчке из еврозоне решење?

Тензије су велике у овом моменту. Грчка и ЕУ ходају по ивици ножа. Надам се да ће се Европска комисија и ЕЦБ одупрети притисцима јастребова. Присиљавање Грчке да изађе из еврозоне било би у овом тренутку крупна грешка, која може да поткопа стидљиви оптимизам који се полако гради на континенту. Постоји погрешно виђење да је чврст став према Грчкој

оно што озбиљна економска наука препоручује. Према том виђењу, грчка лекција била би добра инвестиција у будућу институционалну изградњу. То је заблуда. У нашем недавном истраживању показали смо да се савремена економска теорија залаже управо за прагматизам. У ствари, ефикасан начин за савладавање дужничке кризе, земља која бележи трајну рецесију, захтева да се услови који су на почетку договорени преиспитују и наново договарају, нудећи побољшање услова за земљу у невољи све док рецесија траје.

Премда не могу у потпуности да изнесем аргументе у прилог ове тезе у кратком интервјуу попут овога, допустите ми да изнесем неке једноставне разлоге због којих је излазак Грчке из монетарне уније кратковидо решење. Не постоји сценарио по коме би Калифорнија могла да изађе из САД, на пример. Уколико створимо такав сценарио у Европи, неће дуго потрајати пре него што почну спекулативни напади на суверени дуг осталих земаља. Очекивања да се нове валуте могу створити или васкрснути само подстичу овакве нападе. Једини прагматични механизам је растакање монетарне уније. То је могуће, али би то изазвало несрећу која би гурнула Европу у нову рецесију неизвесног трајања. Такође очекујем да би то могло да буде погубно и по саму Европску унију. Да не буде забуне, не спадам у оне којима се допада како се данас управља Европском унијом, нити монетарном унијом као њеним делом. Међутим, напуштање евра какав је он данас било би једнако самоубиству.

Многи указују на то да је криза сувереног дуга последица неодговарајућих институционалних решења у Европској унији, нарочито на нивоу еврозоне. Да ли је то заиста тако?

Изградња европске куће почела је од крова. Успостављање заједничке валуте без увођења више координације у фискалне политике земаља чланица и, нарочито, без демократског полагања рачуна на неком федералном нивоу било је погрешно. Алтернативно, могло се ићи на решење у коме се воде потпуно независне фискалне политике, али без могућности финансијске помоћи и избављења. У Швајцарској, на пример, нико не очекује да би фискално неодговорни кантон био избављен било од кога. Међутим, у постојећем систему постоји изузетно много екстерних ефеката који се јављају услед међусобне повезаности финансијских система. Као последица тога, тржиште је прихватило здраво за готово да ће ЕЦБ да се бави сувереним дугом било које земље која припада еврозони. Неке земље, попут Грчке, почеле су да стварају све веће и веће дефиците и да живе изнад својих могућности. Још горе, јефтин новац био је супститут за реформе потребне за унапређење конкурентности и подизање технолошког нивоа, нарочито у Јужној Европи. Онда је стигла велика рецесија и донела суочавање са стварношћу.

Бавили сте се изучавањем феномена поверења између људи који чине једно друштво. Колики је значај поверења за добро функционисање приреде? У којој мери је поверење повезано са добрим институцијама?

Добре институције су важне за економски успех. Међутим, изједначавање добрих институција и демократије је поједностављење. Постоје демократије које добро и које лоше функционишу. Штавише поверење и институције међусобно су повезане. У успешним земљама, људи имају поверење у институције без тога да ли им се допада неки политичар који их оличава. Напротив људи имају поверење у владу, у скупштину, у правосудје итд. Ова врста поверење се преноси и на привредне односе између појединаца. Уколико људи верују да се закони спроводе, онда не очекују да ће њихов пословни партнер да прекрши закон. Насупрот томе, у слабијим демократијама (у шта спада већина земаља јужне Европе) личне везе су од кључне важности за успешно пословање. Не може се имати поверења у људе и фирме које нису добро повезане, због тога што могу лако да их поткопају „људи од поверења”: пословање с њима није сигурно.

У таквим земљама је типично да институције саме за себе немају престиж, али појединац може да постане веома утицајан. Размислите шта је Силвио Берлускони представљао за Италију или шта Орбан данас представља за Мађарску, а Ердоган за Турску. Девет година сам живео у Шведској и осам у Швајцарској. У тим земљама ниједан политичар није „*deus ex machina*”, него људи имају поверење у демократске институције као такве.

Конечно, Србија. Практично није забележила раст још од 2008. године. Да ли ће опоравак ЕУ и њених земаља чланица представљати покретачку снагу раста српске привреде у годинама које долазе?

Србија је забележила добру декаду све до 2008. године. То је вредно пажње, нарочито имајући у виду да су се ЕУ и САД веома често неправично односили према Србији. Међутим, од почетка велике рецесије, српска привреда стагнира или назадује. У великој мери то је ефекат међународне кризе и није под контролом српских власти. Сада, с првим знацима опоравка, очекујем да 2015. година за Србију не буде баш славна, али да ће након тога да дође до опоравка. Време кризе треба да буде време економских реформи (јачање конкуренције, тржиште радне снаге итд.). Управо се то, на пример, догодило у Шредеровој Немачкој. Такође и у Пољској. Важно је да Србија не пропусти прилику да модернизује своју привреду, напредује на плану иновација, конкуренције и образовања, како би поставила темеље за свој будући одрживи раст.

Борис Беговић

Европска комисија: позитивна изненађења у буџету Србије

Иако смо мере фискалне консолидације Бриселу доставили тек 13. марта ЕК у првом извештају наш програм оцењује као прихватљив

МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

	Јануар	Фебруар
Промет у трговини на мало	3,6	-0,8
Зараде	3,4	-3
Извоз	6,1	3,7
Увоз	3,9	6,7
Цене на мало	0,1	0,8
Цене хране	0,5	2,4

Извор: Европска комисија

Власти у Србији већ су предузеле важне кораке како би се започела примена препоручених реформи, оцењује се у најновијем редовном кварталном извештају Европске комисије о земљама кандидатима за чланство у Европској унији. За разлику од извештаја о напретку ЕК, у овом редовном кварталном извештају аутори се уздржавају од вредносних оцена, већ обично износе само констатације на основу оног што су уочили.

Мере фискалне консолидације, које се односе на период од 2015. до 2017. године, Србија је ЕК доставила марта, наводи се у овом документу, али и поред тога аутори извештаја програм мера оцењују као прихватљив и констатују да је њиме у наредном трогодишњем периоду планиран просечни годишњи раст привредне активности од око један одсто. Многе мере ће своје ефекте дати у току ове године, а циљ је да се до краја 2017. године мањак у државној каси сведе на 3,8 одсто, додаје се.

Констатују да је на крају прошле године минус у буџету био 6,7 одсто. Крајем 2013. био је 5,5 процената. Примећује се, коначан резултат је ипак нижи од планираног првобитним буџетом и ребалансом.

- Резултат који је бољи од очекиваног произашао је као последица чињенице да су капитални издаци реализовани у знатно нижем обиму од планираног, као и због неисплаћених отпремнина, јер је процес реструктурирања каснио - оцењују у извештају.

Аутори извештаја наводе да су буџетска кретања у прва два месеца ове године позитивно изненађење, јер је на крају фебруара у државној каси остао вишак од 4,7 милијарди динара. Укупни приходи повећани су за осам, док су непорески приходи већи за чак 60 процената. Забележен је и раст прихода од акциза на дуван (22,2), приходи од царина већи су за девет процената, док је увозни ПДВ већи за 7,9 одсто. Са друге стране, укупни расходи били су мањи за 4,7 одсто у односу на исти период прошле године. Издаци за плате нижи су за 14,9, а за пензије 3,6 одсто. Процена ЕК о укупним државним дуговањима донекле се разликује од званичне процене Министарства финансија. У извештају ЕК наводи се да је јавни дуг на крају фебруара достигао 72,3 одсто бруто домаћег производа (БДП), односно свега онога што привреда и грађани створе за годину дана, а наше Министарство финансија процењује да је јавни дуг око 71,9 одсто БДП-а. Раст државних дуговања је, према оцени аутора извештаја, добрим делом последица јачања долара у односу на евро (нешто мање од милијарду евра).

У прва два месеца годишња инфлација пала је испод један одсто, што је далеко од инфлаторног циља (од 2,5 до 5,5 одсто). Оно што цене и даље држи на ниском нивоу је слаба домаћа тражња, затим ниске цене нафте, одуговлачење са подизањем неких цена које држава регулише (попут електричне енергије, на пример). Инфлација је ниска и због тога што се главни српски трговински партнери суочавају са дефлаторним притисцима.

Релаксација монетарне политике постала је могућа због смањења геополитичких ризика у окружењу и због чињенице да је Србија применила строге мере стезања каиша, које су предвиђене и аранжманом са Међународним монетарним фондом (ММФ).

Аутори извештаја наводе да је од јесени, као последица програма државног субвенционисања зајмова, започео кредитни раст. Највећа стопа раста забележена је на крају јануара (6,1 одсто). С обзиром на то да је програм субвенционисања кредита престао почетком године, у фебруару је већ забележен мањи кредитни раст (4,9 одсто).

Када је реч о ситуацији на тржишту рада, према анкети о радној снази у четвртном тромесечју прошле године незапосленост је пала на 16,8 са 17,6 одсто у трећем кварталу.

Аница Телесковић

<http://www.politika.rs/rubrike/Magazin/Manje-prava-nego-pre-jednog-veka.lt.html>

10 PITANJA O SINDIKATIMA NEKAD I SAD UVEK ISTA TEMA UOČI 1. MAJA

Manje prava nego pre jednog veka

Danas je aktuelno pričati o tome ko štiti sirotinju koja radi po kioscima, privatnim ćevabdžinicama za platu od 100 ili 200 evra i kakav je položaj uglavnom mladih koji sve masovnije dolaze u Beograd jer samo u velegradu ima još nešto malo posla, ističe za „Magazin” profesor dr Momčilo Popović

Međunarodni praznik rada biće obeležen po tradiciji u mnogim zemljama sveta. Sindikati će i ove godine pozvati na okupljanja radnike na gradske trgove da izraze svoj protest protiv sve manjih prava zaposlenih i pada životnog standarda, kao što je to već postalo praksa posle dve decenije. U Srbiji su mnogo važniji tradicionalni prvomajski uranci i odlasci u obližnja izletišta i u prirodu.

Uvek je delovalo pomalo neobično što je praznik nastao u Americi, u znak sećanja na prve masovne radničke demonstracije 1. maja 1886. u Čikagu, kada su radnici zahtevali osmočasovno radno vreme i bolje uslove rada. Kada je i Sovjetski Savez uvrstio ovaj datum u zvanični kalendar zbog ideoloških razlika Amerikanci su počeli da ga obeležavaju prvog ponedeljka u septembru.

Prvi maj u Srbiji obeležen je prvi put 1893. godine protestnim skupovima u Beogradu. Prvomajske proslave u seoskim sredinama u Srbiji počele su najpre u selu Dubona, kod Mladenovca, dve godine kasnije. U Srbiji i regionu vremenom je postao običaj da se tog dana u zoru izlazi na Prvomajski uranak u prirodu. Stariji pamte da su se za Prvi maj palile logorske vatre uoči praznika a sutradan, obično na najbližem izletištu okupljao se narod uz prigodne govore sindikalnih funkcionera, recitovala se i poezija, igrala folklorna društva. Od sedamdesetih godina prošlog veka manje se insistiralo na govorima i kulturnim programima a više na roštiljijadama u prirodi i neformalnim druženjima. Ko je želeo i mogao putovao je u inostranstvo obično do Soluna ili još češće Trsta u šoping ili na mali odmor na more ili planinu. Tako se razvila tradicija sindikalnih izleta i putovanja u inostranstvo.

Gde su sindikati danas? Šta radnike čeka u budućnosti koja donosi sve veća socijalna raslojavanja? I konačno, kako preživeti tranziciju? Za početak recimo da ni mnogi zaposleni nisu uvereni u pozitivan ishod, a sve manje veruju i u svoja sindikalna udruženja. Podaci kažu da je 2008. procenat članova sindikata u državnom sektoru bio 46 odsto, a u privatnom svega 12 odsto.

Kod nas sindikalnu borbu ometaju mnogobrojni faktori. Kako štrajkovati, kojim ciljevima težiti kada se ne zna ko su vlasnici, s kim se pregovara i o čemu, ko su sindikalisti i za koga rade? Za radnike ili za sebe?

Na neka od ovih pitanja pokušali smo da nađemo odgovore u razgovoru sa profesorom dr Momčilom Pavlovićem, direktorom Instituta za savremenu istoriju koji je sa kolegom Predragom J. Markovićem pre dve godine, povodom 110 godina organizovanja sindikalnog pokreta u Srbiji istraživao tradiciju borbe za radnička prava zavirujući u ogromnu arhivsku građu. Kao plod te saradnje nastala je i knjiga „Od radničkog saveza do saveza samostalnih sindikata Srbije 1903-2013”.

1. Kada su nastajala prva radnička društva u Srbiji?

Sindikalno organizovanje u Srbiji povezano je sa Srpskom socijaldemokratskom strankom krajem 19 veka. Levičari su organizovali prvomajske uranke, izlete van gradova i fabrika u odmaralištima. U Beogradu je to najčešće bio Košutnjak. Gazde, pa i vlasti nisu blagonaklono gledali na okupljanja radnika, a posebno na takozvani tarifni pokret. To je bio pokret radnika da im se povećaju satnice i da dobiju bolje uslove rada. Dešavalo se da već na prelazu dva veka, iz 19. u 20. dođe do pojave na hiljade manjih i većih štrajkova.

2. Možemo li govoriti i o generalnim štrajkovima već tada u prvim decenijama prošlog veka?

Da svakako, jedan od najpoznatijih je štrajk železničara iz 1920. godine koji je obustavio čitav transportni sistem na šinama. Tome možemo dodati i razne manje štrajkove zanatlija i radnika u drvnoj i metalnoj industriji, štrajkove obučarskih radnika, molera, šivača, berbera...Svi su oni imali tarifne pokrete i ta borba trajala je između radnika i gazda neprestano, iz godine u godinu.

3. A radnički pokret između dva rata, da li se nešto promenilo kada se država proširila, a u Rusiji pobeđio komunizam?

Levičarski pokreti su, kao što je poznato, zapljusnuli celu Evropu uoči Prvog svetskog rata, a naročito nakon Oktobarske revolucije u Rusiji. U Kraljevini SHS komunisti su bili treća partija u parlamentu po snazi. Oni su ubrzo od režima bili označeni kao teroristička organizacija zato što su preduzimali čitav niz akcija među kojima je bilo i pokušaj ubistva prestolonaslednika Aleksandra. Komunisti su ubijali i predstavnike vlasti jer su se rukovodili primerom boljševika tako da je ubrzo doneta takozvana Obznana, da će ukoliko ne prestanu sa takvim nasilnim akcijama biti zabranjeni kao organizacija. Pošto se nisu okanili nasilja Komunistička partija je zabranjena i potom prešla u ilegalu, ali veliki broj njenih članova, naročito onih najistaknutijih se infiltrirao upravo u sindikate između dva rata. Pošto se vlast plašila većeg uticaja boljševika ponekad nije prezala ni od uvođenja vojne uprave, kao što je to učinila na železnici, u vreme generalnog štrajka na teritoriji cele tadašnje Jugoslavije, da bi potisnula uticaj radikalnih sindikalnih funkcionera i sprečila sovjetski scenario.

4. Komunistička partija dolazi na vlast, kakav je bio položaj sindikata kada su „radnici preuzeli fabrike“?

Posle rata sindikat je bio transmisija partije koja je preko sindikata kontrolisala javno mišljenje. Svi su bili pod kontrolom ne samo od državnih institucija već i odozdo preko masovnih organizacija kakav je bio sindikat. Sindikalne vođe su bili funkcioneri koji su izvršavali zadatke koje je pred njih postavljala partija i Tito. Osim te totalitarne osobenosti o Titovoj Jugoslaviji postoji i romantična predstava. Sindikat je u SFRJ bio jedinstvena organizacija u koju su se slivala ogromna sredstva. Bilo je para i da se grade odmarališta, mnogi su sa svojim sindikalnim organizacijama prvi put otišli na more, a to bi radnicima prijalo i danas. Zapad je želeo da jugoslovenski socijalizam prikaže kao izlog prema Istoku. Za Bugare, Rumune i druge istočnoevropske narode mi smo bili ogledalo i most prema Zapadu. I sam Tito je živio hedonistički, i uživao je u svim blagodetima zapadnog luksuza. Ono što je pozitivno za taj period je da su sindikati u socijalizmu organizovali obrazovne kurseve, kulturni život, a pogotovo se brinuli o standardu. Istraživanja sećanja na socijalizam pokazuju da su drugarske večeri i izleti nešto što ljudi iz tog vremena najradije pamte.

5. Može li nam pomoći iskustvo od evo već više od sto deset godina?

To jeste nagomilano iskustvo. Sindikati su retka institucija koja je toliko stara kod nas. Naravno da ima diskontinuiteta. Sindikalno organizovanje je sastavni deo političkog života. Ponekad služi političkim režimima, ponekad je opoziciono. Ali osnovna njegova zasluga je borba za ostvarenje prava radnika.

6. Kakva je situacija danas?

Nažalost, ta prava posle 110 godina su na nižem nivou nego što su bila na početku veka. Danas se postavlja pitanje ko štiti sirotinju koja radi po kioscima, privatnim čevabdžinicama, sa platom od 100 ili 200 evra i kakva prava imaju ti uglavnom mladi ljudi koja dolaze u sve većem broju u Beograd jer samo u Beogradu ima još nešto malo posla.

7. Kakve probleme imaju sindikati?

Značaj sindikata se stalno smanjuje, a njihove akcije se potcenjuju.

U Srbiji ima četiri reprezentativna sindikata, ali šta znači reprezentativnost? Sve se menja, ali se sindikalne vođe ne menjaju. Srbi su i dalje raspolučeni između jugoslovenstva i srpstva, a sindikati između socijalizma i povratka u kapitalizam. Naši sindikati su navikli na monolitnu organizaciju, oslonac su uvek nalazili u Savezu komunista, a sada su izgubili oslonac, nijedna današnja stranka ne zastupa levičarske ideje, socijalni programi nisu predmet razgovora ustrankama. Sindikalna vođstva

ostala su birokratizovana kao u socijalističkom sistemu, pa su i sindikati danas pretvoreni u društva koja navodno štite radnička prava. To pokazuje i primer štrajka prosvetnih radnika, neki sindikati su potpisali dogovor sa ministarstvom, a drugi štrajkuju, kao da nemaju zajednički interes. Naravno, uvek se pominju i velike razlike u platama između sindikalnih čelnika i radnika.

8. Ako je slika nevesela, može li se nešto popraviti u budućnosti?

Mi ne znamo šta je budućnost sindikata. Tamni oblaci su se nadvili nad radničkim organizovanjem, baš kao i nad celokupnim životom i radom svih na svetu koji žive od svog rada. Krupni kapital širom sveta teži da umanjí radna prava, da iscedi što više može od radnih ljudi. Već decenijama se čini da se svet rada povlači pred svetom kapitala. Ishod njihove borbe je neizvestan.

9. Mogu li radnici i bez sindikata, kroz neki drugi vid organizovanja?

Danas u vreme društvenih mreža, sindikati bi trebalo da pokažu novi dinamizam, da okupe nove ljudi i nove ideje, da ne služe uskim interesima, i da deluju nezavisno i samostalno, ali ne izvan sistema. Čak i samoorganizovanje izvan sindikata će naterati sindikate da se reorganizuju i da razbiju okoštale birokratske strukture.

10. Da li je i samo organizovanje u krizi, ne čini li vam se da se ljudi današnjice zatvaraju u sebe?

To jeste veliki problem. Kako mobilisati ljude da prihvate ideje pokreta. Naše društvo je u depresiji, kriza kod nas traje 30 godina, ljudi su egzistencijalno ugroženi. Ako izgubite posao nećete naći novi, ovde posla nema. Drugačije je u Americi i bogatim zemljama. Takođe, smišljeno se podstiče masovno mišljenje preko medija i oligarhije da običan čovek ne može ništa da uradi. Onoga trenutka kada ljudi shvate da mogu nešto da pokrenu zajedno, kada prestanu da se mire da je prirodno da neki drugi imaju veća prava nego oni sami, biće nade za boljitak, zaključuje dr Momčilo Pavlović.

Strah od gubitka posla

Od kada je buknuła svetska ekonomska kriza 2008. godine mnogi novi vlasnici iskoristili su to kao izgovor da otpuštaju radnike. U nekim našim preduzećima vlasnici su upućivali radnike na radna mesta koja su bila 50 kilometara udaljena od kuće, a uz to su morali da rade dvokratno, pa su provodili i po 15 sati na poslu. Pokazalo se da bolje prolaze radnici u velikim stranim korporacijama, ali ne u svim. U NIS-u su radnici potpisali kolektivni ugovor koji je predvideo otpremninu od 750 evra po godini staža, godišnje bonuse i 100 odsto nadoknade za trudnice. To nije važno za sve velike kompanije.

Južnokorejska „Jura” je bila na lošem glasu po ponašanju prema radnicima. U fabrici te kompanije u Rači radnici su morali da stoje mirno kraj mašina, a ako bi neko kolabirao od vrućine, prema tvrdnjama sindikata, oduzimano mu je od plate onoliko koliko je proveo u vozilu hitne pomoći. Status radnika kod malih privatnih poslodavaca je, uz ono malo poznatih podataka, mnogo lošiji nego u državnom sektoru. Zbog mnogobrojnih otpuštanja u divljoj srpskoj privatizaciji, Srbija je po Galupovom ispitivanju, zauzela drugo mesto po strahu stanovnika od otkaza, i to ne tako ekonomski loše 2007. godine. Jedino su se, više od otpuštanja, plašili smrti nekog blišnjeg.

(Podaci iz knjige „Od radničkog saveza do saveza samostalnih sindikata Srbije 1903-2013”)

Iz prošlosti

Tridesetih godina prošlog veka radnički pokret je sve više jačao pa su bili česti i štrajkovi radnika, posebno u rudnicima. Tako je 1938. jedan od najvećih bio u rudniku „Morava” kod Despotovca koji

se uspešno završio. Štrajkovalo je i 600 mesarskih radnika u Beogradu, sa polovičnim uspehom, blizu 300 radnika u rudniku „Lece” pobunilo se jer uprava nije htela da vrati radnike koji su bili sindikalno organizovani, u Pirotu u štrajk su stupili terzijski radnici, iste godine u Valjevu štrajkovalo je 200 građevinskih radnika, 250 stolarskih u Nišu, u Leskovcu kožarski radnici...

Praznovanje i pre jednog veka

Na proslavi 1. maja 1905. godine u Srbiji učestvovalo je više od 17.000 radnika. U Beogradu u povorci našlo se 6.000 učesnika, a 10.000 na zboru u Topčideru, u Kragujevcu 800, u Nišu 2.000, u Pirotu 500, na zboru 600 na proslavi 1.000, u Šapcu 1.500, u Kraljevu 100, Jagodini 200, Leskovcu 200, Arandelovcu 20, Svilajncu 20...

U štrajkovima te godine učestvovali su radnici fabrike šešira Avrama Mišića, koji su obustavili rad zbog smanjenja nadnica. Štrajk je uspešno okončan. Žensko radničko društvo „Svest” održalo je svoju drugu godišnju skupštinu, kada je izabrana nova uprava. Štrajkovali su i obučari u radionicama, krojači u Oficirskoj zadruzi, u električnim centralama, štamparijama, a zahtevi su bili priznavanje sindikalnih organizacija, povećanje nadnica i poboljšanje uslova rada.

Dragoljub Stevanović

<http://www.dnevnik.rs/novi-sad/sindikato-dodelio-prvomajske-nagrade>

Синдикат доделио Првомајске награде

Градско веће Савеза самосталних синдиката Новог Сада јуче је 46. пут доделило првомајске награде поводом 1. маја, Међународног празника рада. Првомајско признање

добили су шест појединаца, три синдикалне организације и једно предузеће - АД „Неопланта”, које је синдикално признање завредило због честих одзива хуманитарним акцијама. Како је наведено у образложењу, „Неопланта” је прошле године донирала више десетина тона месних прерађевина житељима поплавама угрожених подручја, и новцем је помогла да се обнови неколико кућа.

Од поједнаца награде су добили: Мирјана Ревес из „Меркатора”, Драган Кузмановић из Службе за катастар непокретности у Сремској Митровици, Јован Јовановић из НИС „Нафтагас” - погон „Хидросонда”, Ернест Шанца из „Данубијуса”, Сениша Марић из ЈКП „Градско зеленило” и Милутин Грозданић из Градског завода за обнову грађевинског наслеђа и заштиту споменика културе. АД „Новосадски сајам” и ДОО „Сајам техника”, „Лука Нови Сад” и Библиотека Матице српске су међу синдикалним организацијама понели Првомајску награду.

Награде је уручио председник Градског већа Савеза самосталних синдиката Новог Сада Владимир Гвозденовић, који је добитницима честитао на признањима и захвалио им се на

залагањима која чине да у време неолибералног капитализма дигну глас ради заштите радних права и веће зараде.

- Радници се сада сматрају као потрошна роба док ми желимо да будемо ствараоци - навео је Владимир Гвозденовић. - У многим приватним предузећима добају се откази због синдикалног деловања. Чувајте свпја признања и истакните их на видна места у предузећима где радите јер и то је вид синдикалног деловања.

3. Д.